

ΟΥΤΕ ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ, ΟΥΤΕ ΔΙΚΤΑΤΟΡΕΣ: ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ

Αυτό το άρθρο εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο περιοδικό του Μαλατέστα *Pensiero e Volontà* το Μάιο του 1926.

«Κυβέρνηση σημαίνει το δικαίωμα να φτιάχνω το νόμο και να τον επιβάλω σε όλους δια της βίας: χωρίς αστυνομική δύναμη δεν υπάρχει κυβέρνηση»

Θεωρητικά «δημοκρατία» σημαίνει κυβέρνηση του λαού· κυβέρνηση από όλους για όλους με τις προσπάθειες ολονών. Σε μια δημοκρατία ο λαός πρέπει να είναι σε θέση να λέει ό,τι θέλει, να ορίζει τους εκτελεστές της βούλησής του, να παρακολουθεί τις επιδόσεις τους και να τους απομακρύνει όταν τον βολεύει.

Φυσικά αυτό προϋποθέτει ότι όλα τα άτομα που απαρτίζουν ένα λαό είναι σε θέση να σχηματίζουν γνώμη και να την εκφράζουν για όλα τα θέματα που τα ενδιαφέρουν. Αυτό σημαίνει ότι ο καθένας είναι πολιτικά και οικονομικά ανεξάρτητος και ως εκ τούτου κανένας, που ζει, να μην είναι υποχρεωμένος να υποβληθεί στη βούληση άλλων.

Αν υπάρχουν τάξεις και άτομα που στερούνται των μέσων παραγωγής και επομένως εξαρτώνται από τους άλλους από το μονοπώλιο πάνω στα μέσα αυτά, το λεγόμενο δημοκρατικό σύστημα δεν μπορεί παρά να είναι μόνο μια υποκρισία, και μια υποκρισία που χρησιμεύει για να εξαπατά τη μάζα του λαού και να την κρατάει υπάκουα με μια εξωτερική επίδειξη εθνικής κυριαρχίας, ενώ η διακυβέρνηση των προνομιούχων και κυρίαρχων τάξεων είναι στην πραγματικότητα διασωσμένη και παγιωμένη. Τέτοια είναι η δημοκρατία και τέτοια ήταν πάντα σε μια καπιταλιστική δομή, όποια μορφή κι αν παίρνει, από συνταγματική μοναρχία μέχρι τη λεγόμενη άμεση διακυβέρνηση.

Δεν θα μπορούσε να υπάρχει τέτοιο πράγμα σαν τη δημοκρατία, κυβέρνηση του λαού, σε κάτι άλλο πέρα από ένα σοσιαλιστικό καθεστώς, όταν τα μέσα παραγωγής και διαβίωσης είναι κοινωνικοποιημένα και το δικαίωμα όλων να παρεμβαίνουν στη λειτουργία των δημοσίων υποθέσεων βασίζεται και είναι εγγυημένο από την οικονομική ανεξαρτησία του κάθε ατόμου. Σε αυτή την περίπτωση θα φαινόταν ότι το δημοκρατικό σύστημα ήταν το πλέον σε θέση να εγγυηθεί τη δικαιοσύνη και την εναρμόνιση της ατομικής ανεξαρτησίας με τις βιοτικές ανάγκες της κοινωνίας. Και έτσι φαίνεται, περισσότερο ή λιγότερο καθαρά, σε εκείνους που, στην εποχή των απόλυτων μοναρχιών, πολέμησαν, υπέφεραν και πέθαναν για την ελευθερία.

Αλλά για το γεγονός ότι, βλέποντας τα πράγματα όπως πραγματικά είναι, η κυβέρνηση όλου του λαού προκύπτει ότι είναι κάτι ανέφικτο, λόγω του γεγονότος ότι τα άτομα που απαρτίζουν το λαό έχουν διαφορετικές απόψεις και επιθυμίες και ότι ποτέ, ή σχεδόν ποτέ, σε οποιαδήποτε ερώτηση ή πρόβλημα δεν μπορούν όλοι να συμφωνήσουν. Ως εκ τούτου η «κυβέρνηση όλου του λαού», αν πρέπει

να έχουμε μια κυβέρνηση, μπορεί στην καλύτερη περίπτωση να είναι μόνο κυβέρνηση της πλειοψηφίας. Και οι δημοκράτες, είτε σοσιαλιστές είτε όχι, είναι πρόθυμοι να συμφωνήσουν. Προσθέτουν, είναι αλήθεια, ότι πρέπει κανείς να σέβεται τα δικαιώματα της μειοψηφίας· αλλά δεδομένου ότι είναι η πλειοψηφία που αποφασίζει ποια είναι αυτά τα δικαιώματα, ως αποτέλεσμα οι μειοψηφίες έχουν μόνο το δικαίωμα να κάνουν ό,τι θέλει και επιτρέπει η πλειοψηφία. Το μόνο όριο στη βούληση της πλειοψηφίας θα ήταν η αντίσταση που οι μειοψηφίες ξέρουν και μπορούν να προβάλλουν. Αυτό σημαίνει ότι θα υπήρχε πάντα ένας κοινωνικός αγώνας, στον οποίο ένα μέρος των μελών, αν και πλειοψηφία, έχει το δικαίωμα να επιβάλει τη βούλησή της στους άλλους, ζεύοντας τις προσπάθειες όλων στους δικούς της σκοπούς.

Και εδώ θα ήθελα να κάνω μια παρένθεση για να δείξω πώς, με βάση το σκεπτικό που υποστηρίζεται από τις αποδείξεις των γεγονότων του παρελθόντος και του παρόντος, δεν είναι καν αλήθεια ότι όπου υπάρχει κυβέρνηση, δηλαδή εξουσία, αυτή η εξουσία ενυπάρχει στην πλειοψηφία και ότι στην πραγματικότητα κάθε «δημοκρατία» ήταν, είναι και πρέπει να μην είναι τίποτε λιγότερο από «ολιγαρχία» – κυβέρνηση των λίγων, μια δικτατορία. Όμως, για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, προτιμώ να σφάλω προς την πλευρά των δημοκρατών και να υποθέσω ότι μπορεί πραγματικά να υπάρξει μια πραγματική και ειλικρινής κυβέρνηση πλειοψηφίας.

Κυβέρνηση σημαίνει το δικαίωμα να φτιάχνω το νόμο και να τον επιβάλω σε όλους δια της βίας: χωρίς αστυνομική δύναμη δεν υπάρχει κυβέρνηση.

Τώρα, μπορεί μια κοινωνία να ζήσει και να προσδεύσει ειρηνικά για το γενικό καλό, μπορεί σταδιακά να προσαρμοστεί στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες αν η πλειοψηφία έχει το δικαίωμα και τα μέσα να επιβάλει τη βούλησή της δια της βίας στις απείθαρχες μειοψηφίες;

Η πλειοψηφία είναι, εξ ορισμού, οπισθοδρομική, συντηρητική, εχθρός του νέου, νωθρή στη σκέψη και πράξη και ταυτόχρονα παρορμητική, υπερβολική, ευεπηρέαστη, επιφανειακή στους ενθουσιασμούς και παράλογους φόβους της. Κάθε καινούργια ιδέα προέρχεται από ένα ή μερικά άτομα, είναι αποδεκτή, αν είναι εφικτή, από μια περισσότερο ή λιγότερο σημαντική μειοψηφία και πείθει την πλειοψηφία, αν το κάνει ποτέ, μόνο αφότου έχει αντικατασταθεί από καινούργιες ιδέες και καινούργιες ανάγκες και έχει ήδη καταστεί ξεπερασμένη και μάλλον ένα εμπόδιο, παρά ένα κίνητρο για την πρόοδο.

Αλλά θέλουμε, τότε, μια κυβέρνηση μειοψηφίας;

Σίγουρα όχι. Αν είναι άδικο και επιβλαβές για την πλειοψηφία να καταπιέζει τις μειοψηφίες και να εμποδίζει την πρόοδο, είναι ακόμη πιο άδικο και επιβλαβές για μια μειοψηφία να καταπιέζει το

σύνολο του πληθυσμού ή να επιβάλει τις δικές της ιδέες δια της βίας οι οποίες ακόμη και αν είναι καλές θα προκαλούσε τον αποτροπιασμό και την αντίθεση μόνο και μόνο γιατί είναι επιβεβλημένες.

Και έπειτα, δεν πρέπει κανείς να ξεχνάει ότι υπάρχουν όλα τα είδη των διαφορετικών μειοψηφιών. Υπάρχουν μειοψηφίες εγωιστών και κακούργων όπως υπάρχουν φανατικών που πιστεύουν ότι διακατέχονται από την απόλυτη αλήθεια και, με εντελώς καλή πίστη, επιδιώκουν να επιβάλουν στους άλλους ό,τι έχουν στην κατοχή τους για να είναι ο μόνος τρόπος σωτηρίας, ακόμη και αν είναι απλή ανοησία. Υπάρχουν μειοψηφίες αντιδραστικών που επιδιώκουν να γυρίσουν πίσω το ρολόι και είναι διαιρεμένες ως προς τους δρόμους και τα όρια της αντίδρασης. Και υπάρχουν επαναστατικές μειοψηφίες, διαιρεμένες επίσης ως προς τα μέσα και τους σκοπούς της επανάστασης και την κατεύθυνση που η κοινωνική πρόοδος θα έπρεπε να πάρει.

Ποιά μειοψηφία θα έπρεπε να πάρει τον έλεγχο;

Αυτό είναι θέμα ωμής βίας και ικανότητας για ίντριγκες, και οι πιθανότητες ότι η επιτυχία θα έπεφτε στην πιο ειλικρινή και πιο αφοσιωμένη στο γενικό καλό δεν είναι καλές. Για να κατακτήσει την εξουσία χρειάζεται ιδιότητες που δεν είναι ακριβώς εκείνες που απαιτούνται για να εξασφαλιστεί ότι η δικαιοσύνη και η ευημερία θα θριαμβεύσει στον κόσμο.

Αλλά εγώ θα συνεχίσω εδώ να δίνω σε άλλους το πλεονέκτημα της αμφιβολίας και να υποθέσω ότι μια μειοψηφία ήρθε στην εξουσία την οποία, μεταξύ εκείνων που φιλοδοξούν να έρθουν στην κυβέρνηση, θεωρώ την καλύτερη για τις ιδέες και τις προτάσεις της. Θέλω να υποθέσω ότι οι σοσιαλιστές ήρθαν στην εξουσία και θα πρόσθετα, επίσης τους αναρχικούς, αν δεν εμποδιζόμουν από μια αντίφαση όρων.

Αυτό θα ήταν το χειρότερο από όλα;

Ναι, για να κερδίσει εξουσία, είτε νόμιμα είτε παράνομα, πρέπει κανείς να έχει αφήσει στην άκρη του δρόμου ένα μεγάλο μέρος του ιδεολογικού φορτίου του και να έχει απαλλαγεί από όλους τους ηθικούς ενδιασμούς του. Και στη συνέχεια, άπαξ στην εξουσία, το μεγάλο πρόβλημα είναι πώς να μείνει εκεί. Κάποιος πρέπει να δημιουργήσει ένα κοινό ενδιαφέρον για τη νέα κατάσταση και να επισυνάψει στους κυβερνώντες μια νέα προνομιά τάξη, και να καταστείλει κάθε είδους αντιπολίτευση με κάθε δυνατό μέσο. Ίσως στο εθνικό συμφέρον, αλλά πάντα με καταστρεπτικά ως προς την ελευθερία αποτελέσματα.

Μια εγκαθιδρυμένη κυβέρνηση, βασισμένη στην παθητική συναίνεση της πλειοψηφίας και ισχυρή σε αριθμούς, στην παράδοση και στο συναίσθημα – μερικές φορές ειλικρινώς – ότι είναι στη σωστή μεριά, μπορεί να αφήσει λίγο χώρο στην ελευθερία, τουλάχιστον εφ' όσον οι προνομιάτες τάξεις δεν

αισθάνονται ότι απειλούνται. Μια νέα κυβέρνηση, η οποία βασίζεται στην υποστήριξη μόνο μιας συχνά πενιχρής μειοψηφίας, είναι υποχρεωμένη εξ ανάγκης να είναι τυραννική.

Αρκεί να σκεφθεί κανείς τι οι σοσιαλιστές και οι κομμουνιστές έκαναν όταν ήρθαν στην εξουσία, είτε προδίδουν τις αρχές και τους συντρόφους τους ή με μεγάλη επιτυχία στο όνομα του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού.

Αυτός είναι ο λόγος που δεν είμαστε ούτε υπέρ μιας κυβέρνησης πλειοψηφίας ούτε υπέρ μιας κυβέρνησης μειοψηφίας· ούτε υπέρ της δημοκρατίας ούτε υπέρ της δικτατορίας.

Είμαστε υπέρ της κατάργησης του χωροφύλακα. Είμαστε υπέρ της ελευθερίας όλων και της ελεύθερης συμφωνίας, η οποία θα είναι εδώ για όλους όταν κανείς δεν έχει τα μέσα να εξαναγκάζει τους άλλους, και όλοι ασχολούνται με την καλή λειτουργία της κοινωνίας. Είμαστε υπέρ της αναρχίας.

Μάιος 1926

Μετάφραση: Αιχμή